

ارز تک نرخی که نشد، چند نرخی شد!

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حالی در بخشنامه‌ای جدید از تامین ارز متقاضیان اعم از حواله و اسکناس خبر داده که هم اکنون نرخ ارز در بازار نه تنها تک نرخی نشده بلکه چند نرخی شده است.

جام جم آنلاین: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حالی در بخشنامه‌ای جدید از تامین ارز متقاضیان اعم از حواله و اسکناس خبر داده که هم اکنون نرخ ارز در بازار نه تنها تک نرخی نشده بلکه چند نرخی شده است.

به گزارش خبرگزاری مهر، بانک مرکزی در بخشنامه ای جدید به کلیه بانک‌ها (دولتی، غیردولتی) اعلام کرد: در راستای تامین ارز تمامی متقاضیان ترتیبی اتخاذ کنند تا در چارچوب موارد پیش بینی شده در بخشنامه ها و مقررات ارزی بانک مرکزی، از مورد نیاز متقاضیان اعم از حواله و یا اسکناس را تامین نموده و هیچگونه وقفه ای در این زمینه ایجاد نشود.

در این بخشنامه آمده است: واحدهای ارزی و شعب بانکها باید نرخ فروش درهم امارات متحده عربی را حداکثر 10 ریال بیش از نرخ مرجع بانک مرکزی تعیین کنند.

در مورد سایر اسعار، حاشیه سود مورد نظر بانکها بر مبنای مبلغ فوق و متناسب با نرخ های برابری اسعار یاد شده در برابر درهم امارات تعیین و اعمال خواهد شد.

به گزارش مهر، یکی از تصمیمات جدید بانک مرکزی برای اجرا در بازار ارز حرکت به سمت تک نرخی شدن نرخ ارز است که به نظر می رسد این اقدام از امروز چهارشنبه کلید خورده و نرخ انواع ارز دولتی امروز عمداً گران شده اند و به تبع آن، نرخ ارز در بازار آزاد هم با افزایش زیادی مواجه شده است.

بر همین اساس، بانک مرکزی نرخ دلار دولتی را روز چهارشنبه هفته گذشته نسبت به روز ماقبل آن 117 تومان، یورو را 171 تومان، پوند را 191 تومان، دلار کانادا را 116 تومان، دلار استرالیا را 111 تومان، فرانک سوئیس را 131 تومان، یکصد ین ژاپن را 144 تومان و ... گران کرد.

این در حالی است که نرخ ارز در بازار نه تنها تک نرخی نشده بلکه چند نرخی شده است و هم اکنون قیمت آن در صرافی‌های مختلف با نرخهای متفاوت خرید و فروش می‌شود.

رضا راعی معاون سابق ارزی بانک مرکزی نظر دیگری درباره سیاست جدید بانک مرکزی برای تک نرخی شدن نرخ ارز در شرایط فعلی دارد. وی می‌گوید: در ابتدا توجه داشته باشید که سیستم ارزی ایران یک نظام شناور و مبتنی بر بازار نیست و نام آن را شناور مدیریت شده می‌گذارند که روی این عنوان هم حرف هست. در واقع قیمت ارز در ایران نسبت خاصی با دلار پیدا می‌کند و در این شرایط اگر نرخ مرجع تغییر پیدا کند، 3 انگیزه برای آن متصور است.

راعی معتقد است که انگیزه اول که در صورت تحقق می‌تواند بسیار خوب باشد، واقعی کردن نرخ ارز است. نرخ واقعی ارز از شاخصی با عنوان برابری قدرت خرید (PPP) به دست می‌آید یا این که با تورم سالانه سنجیده می‌شود. حال باید دید آیا بانک مرکزی با این رشد 12 درصدی به سمت تحقق نرخ واقعی ارز حرکت کرده است؟ بعید است چنین اقدامی رخ داده باشد، چون تاکنون هیچکس را سراغ نداریم که نرخ واقعی ارز در ایران را محاسبه کرده باشد.

انگیزه دوم این است که گاهی اوقات دولت‌ها برای جبران کسر بودجه خود اقدام به افزایش آگانهانه قیمت ارز می‌کنند. سیستم ارزی ایران ویژگی خاصی دارد و آن این است که تنها منبع تامین ارز آن فروش نفت و دولت است. پس افزایش قیمت ارز، درآمد ریالی دولت را افزایش داده و به جبران کسر بودجه کمک می‌کند.

معاون سابق ارزی بانک مرکزی سومین انگیزه احتمالی این بانک از رشد قیمت رسمی ارز را احتمال کمبود منابع ارزی عنوان کرده و گفته است: اصولاً ایجاد وضعیت 2 نرخی در بازار ارز به دلیل کمبود ارز است، یعنی کمبود ارز و مازاد تقاضا باعث رشد قیمت‌ها می‌شود. به عبارت دیگر، کمبود ارزی اجازه نمی‌دهد فاصله بین قیمت آزاد و رسمی با ورود ارز کافی به بازار جبران شود.

وی مطرح می‌کند: در حالتی که کمبود ارزی است، این سیاست خوبی است که با افزایش قیمت رسمی ارز، رانتی را که میان قیمت رسمی و آزاد هست به جیب دولت واریز کرد؛ اما اینجا یک ریسک بزرگ صورت می‌گیرد و آن این است که اگر باز هم ارز کافی برای پر

کردن فاصله قیمت رسمی و آزاد وجود نداشته باشد، هر دو نرخ به سطوح بالاتر پُرش می‌کنند و ضمن این که قیمت ارز به طور مداوم در حال افزایش خواهد بود، وضعیت 2 نرخ نیز همچنان وجود خواهد داشت. ریسک بانک مرکزی از این جهت است و امیدوارم با ذخیره ارز کافی اقدام به این افزایش قیمت رسمی کرده باشد.

راعی اظهار داشته است: روشن است اگر نرخ ارز به طور مداوم در حال افزایش باشد بلافاصله نرخ طلا نیز افزایش می‌یابد و از آن مهم‌تر قیمت کالاهای وارداتی افزایش پیدا کرده و بر تورم تاثیر می‌گذارد. این است که باید میزان توانمندی بانک مرکزی و به عبارت بهتر دولت را در تامین نیازهای ارزی کشور سنجید و بعد پاسخ داد بانک مرکزی چگونه این ریسک را کرده است به ویژه آن که هیچ اطلاعات شفافی در اختیار نداریم.

در همین حال، مهدی تقوی عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی و کارشناس ارشد در مسایل پولی و بانکی با بیان اینکه بانک مرکزی ارز را به صورت عمد افزایش داده است تا به سمت تک نرخ شدن نرخ ارز حرکت کند، گفته است: اگر سفته‌بازان باور کرده بودند که این بانک توان کنترل قیمت دلار را دارد، تاکنون از این بازار خارج شده بودند.

تقوی اقدام بانک مرکزی را عمدی و در راستای یکسان سازی و تک نرخ کردن قیمت دلار در بازار رسمی و آزاد عنوان و تصریح کرده است: رئیس کل بانک مرکزی اخیراً افزایش نرخ سپرده های بانکی را به عنوان پیشنهاد این بانک به شورای پول و اعتبار ارائه کرد تا بر اساس نقدینگی به سوی بانکها هدایت شود.

تقوی مطرح می‌کند: شورای پول و اعتبار به جای اینکه نرخ بهره بانکی را پائین بیاورد باید این نرخ را افزایش می‌داد، زیرا وقتی مثلاً نرخ تورم 15 درصد است ولی بانکها نرخ 5.5 درصد سود را به سپرده های دیداری بپردازند، این امر منجر به ضرر 9.5 درصدی برای سپرده گذاران بانکی می‌شود. سپرده گذاران بانکی نیز در این شرایط ترجیح می‌دهند که پول خود را به جای سپرده گذاری در بانکها به سمت بازار سکه و ارز هدایت کنند.

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی وظیفه بازارهای پولی و مالی را تامین اعتبار برای بنگاههای تولیدی عنوان کرده و افزوده است: سپرده گذاری مردم در بانکها و سرمایه گذاری در بازار سرمایه به دلیل اینکه سفته بازی در بازارهای ارز و سکه سودآورتر است، کاهش می‌یابد.

با این وجود، دکتر محمود احمدی نژاد رئیس جمهوری سال گذشته در یک برنامه زنده تلویزیونی گفته بود: از دکتر بهمنی (رئیس کل بانک مرکزی) خواسته ایم که قیمت ارز (دلار) را واقعی کند (کاهش دهد)، زیرا وقتی ذخایر عظیم ارزی در اختیار داریم باید پول ملی را تقویت کنیم؛ لذا روند کاهشی نرخ ارز باید ادامه یابد. زمانی موفق خواهیم بود که پول ملی مان، پول قدرتمندی باشد."